

IV 4. TURYSTYKA

1. Definicja i klasyfikacja turystyki

- a. Pojęcie turystyki: różne formy spędzania wolnego czasu poza miejscem zamieszkania.
- b. Podział ze względu na cel wyjazdu:
 - wypoczynkowa,
 - poznawcza,
 - biznesowa,
 - lecznicza,
 - religijna.
- c. Podział ze względu na sposób organizacji:
 - indywidualna,
 - zbiorowa (np. wycieczki z biurem podróży).

2. Gospodarcze znaczenie turystyki

- a. Istotna rola w gospodarkach wielu krajów europejskich, w tym Polski.
- b. Dane statystyczne dla Polski za rok 2019:
 - liczba turystów odwiedzających kraj: ponad 20 mln,
 - wysokość wpływów z turystyki: ok. 14 mld dolarów amerykańskich.

3. Wpływ pandemii COVID-19 na ruch turystyczny

- a. Przyczyna: wybuch pandemii COVID-19.
- b. Skutek: gwałtowne zahamowanie rozwoju sektora turystycznego.
- c. Stan w latach 2020–2021: zdecydowany spadek ruchu turystycznego w Polsce i Europie w porównaniu z okresem przed pandemią.

4. Infrastruktura turystyczna

- a. Znaczenie: kluczowy czynnik wpływający na rozwój turystyki.
- b. Elementy składowe:
 - baza noclegowa,
 - baza gastronomiczna,
 - obiekty turystyczne,
 - sieć komunikacyjna.
- c. Tendencja rozwojowa: stała rozbudowa infrastruktury turystycznej w Polsce.

5. Klasyfikacja walorów turystycznych Polski

- a. **Walory przyrodnicze:** urozmaicona rzeźba terenu, dostęp do Morza Bałtyckiego, liczne jeziora oraz rzeki.
- b. **Walory kulturowe:** zabytki, muzea, dawne obiekty wojskowe, folklor oraz cykliczne imprezy kulturalne.

6. Charakterystyka regionów o największym znaczeniu turystycznym

- a. **Wybrzeże Bałtyku:**
 - szczyt sezonu w miesiącach letnich;
 - kluczowe atrakcje: ruchome wydmy (okolice Łeby), klify (wyspa Wolin);
 - cele wyjazdów: rekreacja oraz turystyka zdrowotna.
- b. **Pojezierza (szczególnie Mazurskie i Kaszubskie):**
 - krajobraz jezior otoczonych lasami;
 - warunki sprzyjające aktywnemu wypoczynkowi;
 - dominacja ruchu turystycznego w lecie.
- c. **Góry (Karpaty i Sudety):**
 - ruch turystyczny trwający cały rok;
 - sezon letni: turystyka piesza i rowerowa;
 - sezon zimowy: narciarstwo (szczególnie Tatry i Karkonosze).

7. Turystyka miejska i kulturowa

- a. Najpopularniejsze ośrodki: Warszawa, Kraków, Gdańsk, Wrocław, Toruń.
- b. Czynniki decydujące o atrakcyjności miast:
 - obecność obiektów na „Liście światowego dziedzictwa UNESCO”;
 - bogata oferta muzealna i galeryjna;
 - rozwinięta baza noclegowa (hotelowa) i gastronomiczna;
 - organizacja wydarzeń sportowych i kulturalnych o randze krajowej i międzynarodowej (koncerty, festiwale, targi).

8. Infrastruktura i zasoby turystyczne w liczbach

- a. Obiekty historyczne i edukacyjne: niemal **950 muzeów** oraz ponad **400 zamków**.
- b. Sieć szlaków turystycznych:
 - piesze: ponad **52 tys. km**;
 - rowerowe: niemal **20 tys. km**;
 - konne: prawie **4 tys. km**.

9. Charakterystyka ogólna „Listy UNESCO”

- a. Cel istnienia listy: objęcie **szczególną ochroną** obiektów o wyjątkowej wartości przyrodniczej lub kulturowej.
- b. Statystyka światowa (stan na 2021 rok): **1154 obiekty** w 167 krajach.
- c. Liczba polskich obiektów na liście: **17**.

10. Klasyfikacja polskich obiektów UNESCO

- a. **Walory przyrodnicze:**
 - Puszcza Białowieska;
 - Pradawne i pierwotne lasy bukowe w Karpatach i innych regionach Europy.
- b. **Zespoły miejskie i architektoniczne:**
 - Stare Miasto w Krakowie;
 - Stare Miasto w Warszawie (odbudowane po zniszczeniach wojennych);
 - Stare Miasto w Zamościu;
 - Średniowieczny zespół miejski Torunia;
 - Hala Stulecia we Wrocławiu.
- c. **Obiekty sakralne i miejsca kultu:**
 - Kalwaria Zebrzydowska (zespół manierystyczny i park pielgrzymkowy);
 - Kościoły Pokoju w Jaworze i Świdnicy;
 - Drewniane kościoły południowej Małopolski (6 miejscowości);
 - Drewniane cerkwie w polskim regionie Karpat (8 miejscowości).
- d. **Dziedzictwo przemysłowe i górnicze:**
 - Królewskie Kopalnie Soli w Wieliczce i Bochni;
 - Kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku w Tarnowskich Górach wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi;
 - Krzemionkowski region prądziejowego górnictwa krzemienia pasiastego.
- e. **Miejsca pamięci i obiekty obronne:**
 - Auschwitz-Birkenau (niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady 1940–1945);
 - Zamek krzyżacki w Malborku.
- f. **Parki krajobrazowe:**
 - Park Mużakowski.

11. Szczególne znaczenie Zamku w Malborku

- a. Jedna z **najpotężniejszych gotyckich twierdz** w Europie.
- b. Funkcje na przestrzeni 700 lat: warownia, rezydencja władcy, garnizon wojskowy.
- c. Stan obecny: siedziba muzeum.

12. Rozmieszczenie geograficzne (na podstawie mapy)

- a. Największe zagęszczenie obiektów: **południowa Polska** (szczególnie Małopolska, Śląsk i Podkarpacie).
- b. Obiekty wyspowe w pozostałych częściach kraju (np. Malbork, Toruń, Warszawa, Białowieża).